

Informacija o aktivnostima u vezi s analizom programa podsticanja izgradnje malih hidroelektrana

Program podsticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije u Crnoj Gori aktuelan je punih 12 godina. Od početka primjene programa, izgrađeno je 16 novih objekata za proizvodnju električne energije (14 mHE i prve vjetroelektrane u Crnoj Gori – VE Krnovo i VE Možura).

Treba podsjetiti da je na dan otpočinjanja programa, jedini proizvođač električne energije u zemlji bila Elektroprivreda Crne Gore a.d. Nikšić, sa ukupno 10 proizvodnih objekata (dvije velike hidroelektrane, termoelektrana, pet malih hidroelektrana u direktnom vlasništvu i dvije u suvlasništvu sa norveškom kompanijom NTE), od kojih je najmlađi objekat Termoelektrana Pljevlja, izgrađena 1982. godine.

Imajući u vidu prethodno, kao i činjenicu da energetske bilansom za 2019. godinu ovi izvori treba da podmire oko 14% ukupnih potreba za električnom energijom u zemlji, neizbježno je konstatovati da je program podsticanja gradnje objekata koji koriste obnovljive izvore energije dao konkretne i pozitivne rezultate. Primjena programa podsticaja proizvodnje iz OIE dovela je do:

- investicija u iznosu većem od 240 miliona eura,
- otvaranja više od 80 novih radnih mjesta,
- izgradnju nove putne i elektroenergetske infrastrukture, dominantno na sjeveru zemlje,

Program je omogućio pokretanje najznačajnije investicione aktivnosti u segmentu proizvodnje električne energije, u posljednje skoro četiri decenije (ne zanemarujući značaj velikih investicija u prenos i distribuciju električne energije, proizvodnja se mora posebno cijeniti).

Posebnu dimenziju kod većine uspješno realizovanih projekata čine primjeri društveno odgovornog ponašanja investitora, dokazanih kroz realizacije niza projekata od interesa za lokalne zajednice. Međutim, pored ovih primjera u određenom broju slučajeva lokalno stanovništvo izrazilo je neslaganje sa idejama korišćenja vodotoka za izgradnju mHE.

Ovi slučajevi su predmet posebne pažnje tima koji vrši analizu dokumentacije, a lokacije u Šavniku, Plavu i Bijelom Polju bile su i predmet posjeta predstavnika Ministarstva ekonomije koji su u direktnoj komunikaciji sa lokalnim stanovništvom razgovarali o njihovim zahtjevima. U većem broju slučajeva ovi zahtjevi značili su isključivost u smislu protivljenja korišćenja vodotoka za izgradnju mHE. Radi se o malim hidroelektranama na Đuričkoj rijeci, Komarači i Murinskoj rijeci u Plavu, Bistrici i Lještanici u Bijelom Polju, Trepačkoj rijeci u Andrijevi i Bukovici u Šavniku.

Protivljenje mještana izgradnji pojedinih objekata u direktnoj je koliziji sa osnovnom idejom programa podsticaja proizvodnje iz OIE – podizanja kvaliteta života i direktni benefiti lokalnog stanovništva. Stoga je, tokom realizacije programa neophodno permanentno imati na umu navedeni cilj, a u slučajevima gdje je njegovo ostvarenje dovedeno u pitanje, neophodno je korektivno djelovati.

Osnovna i najdjelotvornija mogućnost u tom kontekstu je preispitivanje odluka o dodjeli koncesija na vodotocima na spornim lokacijama. Čuvajući imidž Crne Gore kao investicione sigurne destinacije, ovakva opcija morala bi biti razmatrana u dijalogu sa investitorima, u cilju raskida ugovora na obostrano prihvatljiv način.

Ovakve situacije kao preferencijalnu opciju predviđaju institute sporazumnog raskida ugovora, predviđajući odgovarajući iznos direktne štete uz saglasnost strana da odustaju od prava i obaveza iz ugovora.

Na osnovu analize raspoložive dokumentacije, sagledavajući moguće benefite i posledice realizacije projekata, kao i odnos lokalnog stanovništva prema mogućoj izgradnji, Ministarstvo ekonomije predlaže da se u ovom koraku pokrene sporazumni raskid:

1. Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Bukovica zaključenog 13.01.2017. godine sa konzorcijumom „Hydra MNE”, koga čine: “Hydra” d.o.o. Podgorica, “IMP”, d.d. društvo za savjetovanje, projektovanje, inženjering i gradnju, Ljubljana, Slovenija i “Igma Energy” d.o.o. Andrijevica. Na vodotoku Bukovica planirana je izgradnja sljedećih hidroenergetskih objekata: mHE "Bukovica 1" (2,945MW) i mHE "Bukovica 2" (1,843MW).
2. Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Bistrica zaključenog 13.01.2017. godine sa konzorcijumom „Bistrica Clean Energy”, koga čine: “BP Hydropower” d.o.o. Podgorica, “Normal Company” d.o.o. Podgorica i “Eucon” d.o.o. Samobor, Republika Hrvatska. Na vodotoku Bistrica (Opština Bijelo Polje) planirana je izgradnja sljedećeg hidroenergetskog objekta: mHE "Bistrica" (6,3MW).
3. Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Murinska rijeka zaključenog 17.09.2010. godine čiji je koncesionar konzorcijum "Elektrotehna - Industriaimport–Industriaimpex“ a.d, čiji članovi su: "Elektrotehna" d.o.o. Berane i "Industriaimport–Industriaimpex" a.d. Podgorica. Na vodotoku Murinska rijeka (Opština Plav) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti: mHE "Murinska rijeka" (1,127MW) i mHE "Dosova rijeka i Nenov potok" (0,943MW).
4. Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Komarača zaključen 30.09.2010. godine, čiji je koncesionar kompanija „Normal Company“ d.o.o. Podgorica. Na vodotoku Komarača (Opština Plav) planirana je izgradnja sljedećeg hidroenergetskog objekta: mHE "Meteh" (3,68MW).
5. Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Đurička rijeka sa pritokama zaključenog 23.04.2014. godine sa konzorcijumom "Plava Hydro Power", čiji članovi su: "Triangle GC ING", Peć i "Gradnja" d.o.o. Bijelo Polje. Na vodotoku Đurička rijeka sa pritokama (Opština Plav) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti: mHE "Đurička 1" (2,81MW) i mHE "Đurička 2" (1,758MW).
6. Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Trepачka rijeka zaključenog 17.09.2010. godine čiji je koncesionar konzorcijum "Dekar – Hidro", a čiji članovi su "Dekar" d.o.o. Podgorica i "Hydro Energy" d.o.o. Podgorica. Na vodotoku Trepачka rijeka (Opština Andrijevica) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti: mHE "Trepачka 1" (9,6MW) i mHE "Trepачka 2" (2,195MW).

U tom smislu predlaže se da Vlada Crne Gore usvoji sledeće:

ZAKLJUČKE:

1. Vlada je razmotrila i usvojila **Informaciju o aktivnostima u vezi s analizom programa podsticanja izgradnje malih hidroelektrana**
2. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da u roku od 10 dana otpočne proces pregovora sa koncesionarom „**Hydra MNE**” o zaključivanju Sporazuma o raskidu **Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Bukovica** i o tome povratno informiše Vladu u roku od 60 dana.
3. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da u roku od 10 dana otpočne proces pregovora sa koncesionarom „**Bistrica Clean Energy**” o zaključivanju Sporazuma o raskidu **Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Bistrica** i o tome povratno informiše Vladu u roku od 60 dana.
4. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da u roku od 10 dana otpočne proces pregovora sa koncesionarom "**Elektrotehna - Industriaimport–Industriaimpex**“ a.d o zaključivanju Sporazuma o raskidu **Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Murinska rijeka** i o tome povratno informiše Vladu u roku od 60 dana.

5. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da u roku od 10 dana otpočne proces pregovora sa koncesionarom „**Normal Company**“ o zaključivanju Sporazuma o raskidu **Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Komarača** i o tome povratno informiše Vladu u roku od 60 dana.

6. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da u roku od 10 dana otpočne proces pregovora sa koncesionarom "**Plava Hydro Power**" o zaključivanju Sporazuma o raskidu **Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Đurička rijeka sa pritokama** i o tome povratno informiše Vladu u roku od 60 dana.

7. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da u roku od 10 dana otpočne proces pregovora sa koncesionarom "**Dekar – Hidro**" o zaključivanju Sporazuma o raskidu **Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Trepčačka rijeka** i o tome povratno informiše Vladu u roku od 60 dana.

8. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da redovno informiše Vladu o potrebi otpočinjanja pregovora o sporazumnom raskidu ugovora o koncesiji na drugim vodotocima.